

Referatsaker

1. Protokoll fra Kirkerådet 27.-28.05.09
2. Protokoll fra møte i KUIs prosjektkomité 25. mai 2009
3. Protokoll fra rådsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livsynssamfunn (STL) 02.06.09
4. Protokoll fra møte i Kontaktgruppa mellom Islamsk Råd Norge og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke 10.03.09 og 04.06.09 og 20.8.09
5. Referat fra møte i Samarbeidsråd for Menighet og Misjon (SMM) 10.-11. juni 2009
6. Protokoll fra møte i den Katolsk-lutherske Samtalegruppen (KATLUSA) 27.05. 2009

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering.

**Protokoll
Kirkerådet (KR)**

Godkjent av rådet 25. juni.

27.-28.05.2009**Kirkens hus**Til stede:

Berit Hagen Agøy	Svein Arne Lindø
Jorund Andersen	Svein Malmbekk
Nils-Tore Andersen	Ingunn Rinde
Petter N. Dille	Kjersti T. Røgne
Terje Fonk	Olav Skjevesland
Arne Backer Grønningsæter	Harald Nyeggen Sommer
Tore Johnsen	Tone Synnøve Øygard Steinkopf
Inga Karlsen (for Johanne M. Ressem)	Anne L. Tveter
Lars Erlend Kielland	

Fravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:

Tore Johnsen under sakene 28, 32, 39, 40 og 41/09
Olav Skjevesland under sakene 31, 32 og 41/09
Harald Nyeggen Sommer under sakene 27 og 33/09

Forfall:

Johanne M. Ressem

Til stede fra sekretariatet:

Jens-Petter Johnsen	Øyvind Meling
Gerd Karin Røsæg	Hilde Vormeland Rø
Kristine Aksøy	Jahn-Oluf Skonnord
Per Kristian Aschim	Synnøve Hinnaland Stendal
Ole-Inge Bekkelund	Per Tanggaard
Per E. Dehlin	Siv Thompson
Vibeke Fjeld	Sissel Vartdal
Espen A. Hasle	Gunnar Westermoen
Sven Thore Kloster	Paul Erik Wirgenes
Svein M. Køhn	

Konsulentene var primært til stede under behandling av egne saker.

Møtet ble ledet av Nils-Tore Andersen, og som vanlig fulgte en ordningen med en saksordfører for hver sak. Det var ingen merknader til innkallingen. Møtet startet med andakt og leders tale.

Prosjektleder Sissel Vartdal orienterte om status for demokratireformen (KR 26.9/09). Seksjonssjef Kristine Aksøy orienterte om høringen til plan for trosopplæring (KR 35/09).

Saksliste

Saksnr.	Arkivsak	Sakstittel
025/09	09/124	Referatsaker
026/09	09/126	Orienteringssaker
027/09	09/82	Rapportering for bruk av midler fra OVF 2008
028/09	09/80	Ny biskop i Stavanger. Kirkerådets uttalelse
029/09	07/248	Oppfølging av ny ekteskapslov - et prosessdokument
030/09	09/135	Plan for utvikling av kirkeordningen
031/09	09/59	Kirkemøtet 2009. Program og foreløpig saksliste
032/09	09/140	Nasjonale konferanser i regi av Kirkerådet
033/09	07/121	Innvandrere og menighetene, 1. gangs behandling
034/09	07/85	Folkevalgtes arbeidsvilkår - Godtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste
035/09	07/26	Plan for trosopplæring, 1. gangs behandling
036/09	09/136	Regler for valg av Kirkeråd
037/09	09/130	Presesfunksjonen
038/09	09/153	Myndig tru - mangfoldige fellesskap. Kyrkje med og for aldersgruppa 18-30
039/09	09/64	Tilsetting av avdelingsdirektør i avdeling for kommunikasjon, informasjon og IKT (kommunikasjonsdirektør)
040/09	08/259	Tilsetting av generalsekretær i Samisk kirkeråd
041/09	09/125	Aktiv dødshjelp

KR 025/09 Referatsaker

1. Protokoll fra Samisk kirkeråd, 25.-26.02.09
2. Protokoll fra Mellomkirkelig råd, 25.-26.02.09.
3. Referat fra møte i SMM, 18.03.09
4. Protokoll fra Bispemøtet, 30.3.- 02.04.09.
5. Referat fra møte i Fagutvalg for diakoni, 29.04.09
6. Referat fra møte i Samarbeidsråd for barne- og ungdomsarbeid (SBU), 26.03.09
7. Referat fra møte i Utvalg for ungdomsspørsmål (Ufung), 1.-3.12.08
8. Referat fra møte i Utvalg for ungdomsspørsmål (Ufung), 17.03.09

KR-025/09 Vedtak:

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.

KR 026/09 Orienteringssaker

1. Orienteringer fra Bispemøtet, MKR, SKR og KR (muntlig)
2. Høringsuttalelse: Pilegrimsmotivet som nasjonal satsing, 16.04.09
3. Høringsuttalelse: Regjeringens innbyggerundersøkelse, 20.04.09
4. Høringsuttalelse: Forslag til regelverk for å følge opp forslag i St. meld. nr. 18 (2007-2008) Arbeidsinnvandring og forslag til forskrifter til ny utlendingslovs kap. 3 om arbeid og studier mv, 26.04.09
5. Høringsuttalelse: Forslag til ny utlendingsforskrift, kapittel 1,2,3,5,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16, 28.04.09
6. Anmodning om å utrede religions- og livssynspolitik i Norge, brev til statsministeren, 29.04.09
7. Gjennomgang av arbeidet med omsetjinga av Forslaget til ny liturgi for hovedgudstjenesten til nynorsk
8. Orientering om videreføring av trosopplæringsreformen
9. Status for demokratireformen

Under sak 26.1/09 ble det orientert muntlig om følgende:

Orientering fra Kirkerådets sekretariat:

- Utredning i regi av KR om helhetlig IKT-strategi for Den norske kirke
- Direktørens deltakelse på vegne av Den norske kirke i Stortingets hovedkomité for grunnlovsjubileet 2014

- Oppfordring til regjeringen om utnevning av offentlig utvalg vedr. religions- og livssynspolitikk
- Økonomi til KRrs engasjement rundt skaperverk og bærekraft
- KRrs høringssvar til KKD's pilegrimsutredning
- Sekretariatets møte med statsråd Trond Giske 28.05. om aktuelle saker
- Mulig streik i offentlig sektor, streikevarsel sendt fra UNIO ang. deres medlemmer i KRrs sekretariat

Orientering fra Mellomkirkelig råd:

- Kirker i Det hellige land
- Offisielt besøk fra kirken i Kina
- Konferansen Tro til forandring, mai 2009
- KEKs generalforsamling 2009
- Situasjonen i Midtøsten
- Situasjonen for de kasteløse i India – dalittene
- Arbeidet i Oslokoalisjonen.

Orientering fra Bispemøtet:

- Askespredning
- BMs konsultasjon om diakonatet, april 2009
- BMs arbeid med gudstjenestereformen.

Orientering fra Samisk kirkeråd:

- Trosopplæringsprosjekt i sørsamisk område
- Arbeidet med plan for samisk kirkeliv
- Plan for trosopplæring – synliggjøring av urfolksproblematikken
- Samiske kirkedager, juni 2009
- Det samiske språks rettsvern.

KR-026/09 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR 027/09

Rapportering for bruk av midler fra OVF 2008

KR-027/09 Vedtak:

Kirkerådet godkjenner den fremlagte rapport om bruk av midler fra Opplysningsvesenets fond.

KR 028/09 Ny biskop i Stavanger. Kirkerådets uttalelse

Saken ble behandlet i lukket møte.

KR-028/09 Vedtak:

Kirkerådet avgir følgende uttalelse om utnevning av ny biskop i Stavanger:

- Nr. 1: Kjetil Aano, 10 stemmer
- Nr. 2: Erling J. Pettersen, 12 stemmer
- Nr. 3: Ludvik Bjerkreim, 8 stemmer

Dissenser

- Nr. 1: Erling J. Pettersen, 5 stemmer
- Nr. 2: Ludvig Bjerkreim, 3 stemmer
- Nr. 3: Helen Bjørnøy, 7 stemmer

15 stemmer av 15 stemmeberettigede.

KR 029/09 Oppfølging av ny ekteskapslov - et prosessdokument

Kirkerådets behandling:

Forslag fra Lars Erlend Kielland:

Tillegg i pkt. 1: *... som luthersk kirkesamfunn og ... i møte med dagens samlivsetiske virkelighet.*

Forslaget ble vedtatt med 10 stemmer.

Forslag fra Harald Nyeggen Sommer:

Tillegg pkt. 2: *, ... også med henblikk på hvordan Den norske kirke skal ivareta samkjønnede par som er borgerlig viet etter den nye ekteskapsloven, og som ønsker en kirkelig markering av dette.*

Forslaget fikk 7 stemmer og falt.

Hele forslaget ble vedtatt med 12 mot 3 stemmer.
15 stemmeberettigede.

KR-029/09 Vedtak:

1. Kirkerådet ser behovet for å klargjøre Den norske kirkes ekteskapsforståelse som luthersk kirkesamfunn, og ser at dette gjøres best i rammen av en helhetlig utredning av samlivsetikken i møte med dagens samlivsetiske virkelighet.
2. Utredningen skal være en grundig, teologisk gjennomgang av kirkens ekteskaps- og samlivsetiske forståelse.
3. Kirkerådet ber Bispemøtet om å forestå en slik utredning.

KR 030/09 Plan for utvikling av kirkeordningen

Kirkerådets behandling:

Harald Nyeggen Sommer fremmet forslag om å stryke siste setning i pkt. 2.: *Kirkerådet viser til sak KR 07/09 som legger opp til styrking av KR's sekretariat på dette feltet fra og med 2011.*

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

KR-030/09 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar den framlagte Plan for utvikling av kirkeordningen, med de endringer som fremkom i møtet. Planen bygger på de forutsetninger som er lagt med Kirkemøtets vedtak i sak 8/07 og sak 10/08. Planen revideres årlig.
2. Planen forutsetter styrking av Kirkerådets utredningskapasitet innen kirkeordningsfeltet.

KR 031/09 Kirkemøtet 2009. Program og foreløpig saksliste

KR-031/09 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2009:

KM 01/09 Innstilling fra protokollkomiteen

KM 02/09	Valg og oppnevninger
KM 03/09	Orienteringssaker <ol style="list-style-type: none"> 1. Statusrapport fra arbeidet med Reform av kirkens gudstjenesteliv 2. Protokoll fra Ungdommens kirkemøte 2009 3. Protokoll fra Bispemøtet 2009 4. Årsmelding for Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet 2008 5. Årsmelding for Døvekirkenes fellesråd 2008 6. Årsmelding for De sentralkirkelige råd 2008
KM 04/09	Plan for trosopplæring
KM 05/09	Myndig tru – mangfoldige fellesskap. Kyrkje med og for aldersgruppa 18-30
KM 06/09	Regler for valg av Kirkeråd
KM 07/09	Innvandrere og menighetene

2. Kirkerådet ber sekretariatet arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2009 med utgangspunkt i de synspunkter som fremkom i møtet.

KR 032/09 Nasjonale konferanser i regi av Kirkerådet

Kirkerådets behandling:

Harald Nyeggen Sommer fremmet forslag om å erstatte "utrede videre" med "arbeide videre med".

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

KR-032/09 Vedtak:

Kirkerådet ber sekretariatet arbeide videre med de anbefalinger som kom fram i møtet og konkretisere nærmere de administrative og økonomiske konsekvenser dette vil få.

KR 033/09 Innvandrere og menighetene, 1. gangs behandling

KR-033/09 Vedtak:

KR takker for den foreløpige skissen til KM-sakspapir, og ber om at dokumentet videreutvikles i tråd med de endringene som fremkom i samtalen.

KR 034/09

Folkevalgtes arbeidsvilkår - Godtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste

Kirkerådets behandling:

Det ble nedsatt en arbeidsgruppe bestående av Arne B. Grønningsæter, Kjersti T. Rogne og direktør for å jobbe videre med det fremlagte forslag på bakgrunn av Kirkerådets drøftinger.

Det nye forslaget ble enstemmig vedtatt.

KR-034/09 Vedtak:

1. Lederne av de tre rådene gis en fast godtgjørelse på henholdsvis kr. 60.000 for leder av Kirkerådet og kr. 40.000 for lederne av Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd.
2. I tillegg innføres møtegodtgjørelse på kr 6.000 pr møte for medlemmer av Kirkerådet og kr 4000 pr. møte for medlemmer av MKR/SKR. Møtegodtgjørelse fastsettes til 10 % av leders godtgjørelse. Det gis ikke møtegodtgjørelse dersom det avholdes kirkerådsmøte under Kirkemøtet.
3. Dagens praksis for alle andre utvalg fastholdes ved at utgifter til reise og opphold dekkes etter innlevert reiseregning.
4. Det forutsettes at de nye satsene og godtgjørelse for lederne settes i verk så snart Kultur- og kirke departementet har godkjent ordningen og gitt nødvendige tilleggsbevilgninger.

KR 035/09

Plan for trosopplæring, 1. gangs behandling

KR-035/09 Vedtak:

Kirkerådet ber sekretariatet om å bearbeide utkastet til plan for trosopplæring i tråd med anbefalingene i saksorienteringen og de merknader som kom frem i møtet.

KR-036/09 Vedtak:

1. Kirkerådet ber om at det utarbeides forslag til reviderte regler for valg av Kirkeråd, som legges fram for Kirkerådet i september, med sikte på behandling på Kirkemøtet 2009.
2. Kirkerådet ber om at alternativ A legges til grunn for det videre arbeidet, og har følgende merknader:
 - Sekretariatet bes vurdere rekkefølgen på valgomgangene.
 - Sekretariatet bes utrede om geistlige medlemmer kan velges til leder av Kirkerådet.

Kirkerådets behandling:

Kirkerådet forkortet pkt. 1 i forslag til vedtak.

Kirkerådet ønsker primært at saken fremmes for KM i 2010, jf. pkt. 4 i vedtaket. Dersom den politiske prosessen krever det, fremmes saken i 2009, jf. pkt. 5.

KR-037/09 Vedtak:

1. Kirkerådet imøteser innstillingen fra arbeidsgruppen som utreder styrking av presesfunksjonen ved opprettelse av et tolvte bispeembete.
2. Kirkerådet tar til etterretning at Stortinget har bedt regjeringen legge fram sak om spørsmålet når den er behandlet av kirkens organer.
3. Ordningen for styrking av presesfunksjonen, med et tolvte bispeembete, må gis en tilfredsstillende kirkelig forankring. Dette tilsier behandling i Kirkemøtet etter forberedende behandling i Kirkerådet og Bispemøtet. Det tilsier også at saken sendes på ordinær høring.
4. Kirkerådet ønsker at saken forberedes for Kirkemøtet i 2010. I samråd med Bispemøtet vil Kirkerådet komme tilbake til videre framdrift i saken på septembermøtet, når arbeidsgruppens forslag foreligger.

Tentativt foreslås følgende prosess:

- september 2009: Kirkerådet behandler saken. Framdriftsplan legges.
- oktober 2009: Bispemøtet behandler saken.
- nov. 2009 - feb. 2010: Saken sendes på høring
- mars - mai 2010: Sammenfatning av høringen, konsultasjoner
- mai - oktober 2010: Behandling av saken i Kirkerådet og Bispemøtet
- november 2010: Behandling i Kirkemøtet.
- vårsesjonen 2011: Videre politisk behandling
- sommer/høst 2011: Implementering av ordningen

5. Kirkerådet har merket seg Stortingets kirke- utdannings- og forskningskomités understrekning i Innst. O. nr. 57 (2008-2009) av at det gjenstår svært mye arbeid og mange uløste problemstillinger før en slik nyordning kan innføres, og at komiteen legger til grunn at Stortinget får til behandling sak om styrking av presesfunksjonen i kirken etter at kirken selv har tatt stilling til hvilke modeller den mener er mest aktuelle for styrking av presesfunksjonen.

Dersom det likevel blir nødvendig av hensyn til den videre politiske behandling, gis AU fullmakt til å vurdere endring av tidsplanen (pkt. 4).

KR 038/09 Myndig tru - mangfoldige fellesskap. Kyrkje med og for aldersgruppa 18-30

Kirkerådets behandling:

Kirkerådet ba sekretariatet vurdere sakens tittel og drøftet om aldersspennet skulle utvides til 15-30 år.

Harald Nyeggen Sommer fremmet forslag om å stryke ordet "strategisk" i pkt. 1. og å erstatte ordet "representerer" med "møter" i pkt. 2.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Ingunn Rinde fremmet forslag om å legge til i pkt 3: ... arbeide videre med saka på bakgrunn av samtalen i møtet, ...

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådet ønsket ikke i vedtaksform å spesifisere hva det skulle arbeides videre med og strøk derfor pkt 4 i forslag til vedtak.

KR-038/09 Vedtak:

1. Kyrkjerådet meiner at ei kyrkjeleg satsing på aldersgruppa 18-30 år er viktig.

2. Kyrkjerådet ber om at saksdokumentet til Kyrkjemøtet i større grad rettar seg mot å auke kunnskapen og refleksjonen om denne saka i kyrkja. Saksframlegget bør utviklast som eit grunndokument for kyrkja si forståing av dei utfordringane denne aldersfasen møter. Dette vil så gje viktige ansatsar for strategisk utvikling av dette feltet.
3. Kyrkjerådet ber sekretariatet arbeide vidare med saka på bakgrunn av samtalen i møtet og leggje fram eit revidert saksdokument til Kyrkjemøtet til møtet i september.

**KR 039/09 Tilsetting av avdelingsdirektør i avdeling for
kommunikasjon, informasjon og IKT
(kommunikasjonsdirektør)**

Saken ble behandlet i lukket møte. Øyvind Meling og Per E. Dehlin var til stede som representanter fra fagorganisasjonene.

KR-039/09 Vedtak:

Trude Evenshaug tilsettes som kommunikasjonsdirektør.

KR 040/09 Tilsetting av generalsekretær i Samisk kirkeråd

Saken ble behandlet i lukket møte. Øyvind Meling og Per E. Dehlin var til stede som representanter fra fagorganisasjonene.

KR-040/09 Vedtak:

Tore Johnsen tilsettes som generalsekretær for Samisk kirkeråd.

KR 041/09 Aktiv dødshjelp

Inga Karlsen fremmet sak om en offentlig uttalelse fra Kirkerådet vedrørende aktiv dødshjelp.

KR-041/09 Vedtak:

Kirkerådet ber sekretariatet utarbeide en kronikk om aktiv dødshjelp med utgangspunkt i det forslag til uttalelse som forelå, bearbeidet i tråd med samtalen i rådet.

DEN NORSKE KIRKE

Den norske kirkes nord/sør-informasjon(KUI)

MKR 42109.2

KISP, KUIs prosjektkomité, MKR

Dato: 03.06.2009

Vår ref: 05/419-37 13111

Deres ref:

Protokoll fra møte i KUIs prosjektkomité mandag 25. mai 2009 kl. 11.00-15.30

Sted: Kirkens hus, Rådhusgt.1-3, Oslo – møtelokale Borg

Til stede:

Kari Jordheim (leder), Tor Kjetil Edland, Camilla Sandbakken, Kristine Hofseth Hovland, Ellen Hestnes Ribeiro, Sigmund Gulliksrud, Estrid Hessellund (sekr.)

Forfall:

Jan Bjarne Sødal, Britt Arnhild Lindland, Heidi Bye, Toril Rusås, Ketil Michelsen

Gjester til lunsj: Fra Tuvalu (øygruppe i Stillehavet): Rev. Kitiona Tausi og Mrs Mamola Salanoa. Medvirket på Tro til forandring-konferansen 21.-24.5. i regi av Norges Kristne Råd. Gjестene fortalte om sitt arbeid og sine utfordringer på Tuvalu.

Til sak 16: Kristin Frydenlund, Trosopplæringssekretariatet

Åpning v. Estrid Hessellund

Sak 11/2009: Godkjenning av sakliste og protokoll fra siste møte 23. februar 2009

Vedtak: Protokoll fra møte 23.2.2009 og dagens sakliste ble godkjent

Sak 12/2009: Orienteringssaker

- a) *Arr. og lokalbesøk:* Syng håp-seminar og gudstjeneste i Vardal(Gjøvik) 21.-22.3. Stort engasjement i lokale kor og menighetsråd. (En eldre mann uttalte etter gudstjenesten: "Det var den dagen verden kom til Vardal!")
- b) *MKR-møte 25.-26.2.2009.* KUIs virksomhetsplan og budsjett 2009 ble godkjent.
- c) *KISP-møte 2.-3.3.2009.* Kari og Estrid deltok. Viktige saker: Utviklingen i Sør-Afrika og Den norske kirkes forhold til kirkene i Sør-Afrika. Klimatoppmøtet i København. Regjeringens Utviklingsmelding. Internasjonal Peace Convention (2011 – KV). Den norske kirkes økumeniske profil.
- d) *NKR årsmøte 24.-25.3. i Sarpsborg.* Estrid deltok som gjest pva KUI. Spennende hovedforedrag v/Jacques Matthey, KV: Misjon som helbredelse og forsoning.
- e) *COCOP-møte Betlehem 11.-14.5.* Estrid deltok pva MKR. Rapport vil komme.

- f) *Innspill til Håndbok for menighetsråd og Fellesråd 2010-2012*: KUI er med i samordnet innspill fra mellomkirkelig avdeling.

Sak 13/2009: KUI / Norad

- a) *Tildelingsbrev 2009* (vedlagt innkallingen).
- b) *Revidert virksomhetsplan og budsjett 2009* (vedlagt innkallingen)
- c) *Resultatrapportering – Syng håp* (jf. tildelingsbrevet). Terms of Reference (vedlagt innkallingen).
- d) *Årsrapport 2008 og Midtveisevaluering 2007-2008* (utkast vedlagt innkallingen)
- e) *"Opplysningsstøtte i en ny tid"*. Møte i Litteraturhuset 24.3. arrangert av Norad. Tor Kjetil, som deltok pva KUI, refererte fra møtet.

Vedtak:

KUIs prosjektkomité tar Resultatrapporteringsprosjektet "Syng håp" til etterretning. TOR ferdiggjøres under hensyntagen til komiteens merknader. Leder tar kontakt med IKO og diskuterer arbeidet videre.

KUIs prosjektkomité vedtar Årsrapport 2008 og Midtveisevaluering 2007-2010 med de kommentarer som framkom i møtet. Rapport + regnskap 2008 og Midtveisrapport sendes til Norad innen fristen 31.5.2009 og til MKR for godkjenning (sept 2009).

Sak 14/2009: Årets prosjekter og fremdrift (iflg.virksomhetsplan 2009)

2.1. Globalt gudstjenesteliv:

- Nord/sør-søndagen (sø 18.10.). Care Norge har TV-aksjonen. Daglig leder har startet samarbeidet med Care Norge om gudstjenestemateriell. Planlagt ferdigstilt i august.
- Nordisk Syng håp-gudstjenesteverksted med inspirasjon fra Sør : planlagt 11.-13.9. på Granavollen. Programbrosjyre vedlagt innkallingen. Tre gjester fra Sør (Indonesia, Tanzania og Brasil) er invitert. Det arbeides i tillegg med å få til et arrangement i regi av KIA Oslo søndag kveld 13.9. og et arr. på Norges musikkhøyskole mandag 14.9. Arbeidsgruppe: Hans Olav Baden, Einar Tjelle, Sindre Eide og Estrid H.
- Syng håp – tillegg 2010. KUI er av IKO Forlag invitert til å delta. Ikke noe nytt.
- Høring vedr. gudstjenestereformen: Kari orienterte om høringsprosessen i regi av Mellomkirkelig råd, der hun deltar pva KUI. Det vil være ønskelig å få høringssvaret fra MRKs høringsutvalg til neste KUI-møte.

2.2. Vennskapsarbeid, dialog og kulturmøter

- DU VERDEN! - Veiledningshefte for vennskapsmenigheter. Ble utlevert på møtet. Skal lanseres på vennskapskonferansen i Skien. Sendes ut til alle menigheter og til dem som har bidratt (beg. av juni). Komiteen ønsket at heftet også blir gjort tilgjengelig på nett.
- Vennskapskonferanse 2009: 12.-13.juni i Skien. Agder og Telemark bispedømme i samarbeid med KUI/MKR, SMM, Global info, KN. Programbrosjyre var vedlagt innkallingen. Det er påmeldt ca 30 deltakere pr. dd. – foruten medvirkende.
- Møte med SMM-konsulenter 11.6.09 i Porsgrunn. Daglig leder deltar med innlegg og debatt om vennskapsrelasjoner.

2.3. Miljø, forbruk og rettferd.

- **Bærekraft og skaperverk.** Det ble gitt info om oppfølging i arbeidsgruppen og årets tiltaksplan fram mot København des 2009.
KUI kan sponse 2 medlemmer av komiteen til å delta på klimaseiladsen 12.-14.12. (med DFDS-båten til København). Se www.kirkensnoedhjelp.no/klimaseilads. Interesserte bes gi melding til Estrid innen 20.juni.
- **"Tro til forandring" 21.-24.5.:** Kristine (hovedkomiteen) og Estrid (gudstjenestekomiteen og Syng håp-seminar) refererte fra et vellykket arrangement. Spesielt regnskogsproblematikken i Brasil rørte tanker og hjerter, og inspirerte til videre oppfølging.– Gudstjenesten i Maridalsruinene sendes i NKR TV og radio 1.pinsedag kl 11.
- **Regionale tiltak:** info v/ komiteens medlemmer.
Sigmund berettet om Sør-Hålogalands Klimavett-aksjon og leverte innspill til idé-katalogen for Skaperverkets dag 2009.05.29
- **Fairtrade/Max Havelaar Norge:** Guro Helligren (diakonirådgiver i Dnk) er valgt inn i styret (på årsmøtet 21.4.). Estrid fortsetter i valgkomiteen ennå et år.
- **Skaperverkets dag 2009:** Idé-katalog pr.30.4. var vedlagt innkallingen. Komiteen supplerte med flere ideer. Idé-katalogen sendes ut til nettverket for "Miljø, forbruk og rettferd" og legges ut på www.kui.no, www.kirken.no, www.kirkensnoedhjelp.no og www.norgeskristneraad.no til inspirasjon for menighetene – uke 22/23.

2.4. Kunnskap og kirkelig refleksjon om Nord/Sør-spørsmål:

Hiv&aids:.

- **Norsk/nordisk "En kropp" -formidlingsseminar** i Nidaros 20.-21.april 2009. Kristine og Estrid refererte fra et vellykket seminar med ca 60 deltakere. Rapport vil komme (Jan Bjarne Sødal).
- Neste møte i **Norden-Foccisa core group:** 28.6.-1.7. i København. Jan Bjarne og Estrid deltar.
- Restopplag av Positiv-heftet: Verbum forlag har gitt KUI anledning til å kjøpe restopplaget av Positiv-heftet (2005). Vi takker ja til ca 300 ex.

2.5. Prosjektstøtte: se sak 15 /2009

2.6: Nettsidene:

KUI har gjort avtale med Catrine Bakkan Sættem (tidl.nett-vikar i Informasjonsavdelingen) til fortsatt timebetalte tjenester for KUI .

2.7. Kompetanseheving og nettverk :

- RORG. Årsmøte avholdes 26.5. Estrid er med i valgkomiteen, men avslutter sin periode ved dette årsmøte.
- Studiepermisjon: Estrid har søkt og fått innvilget studiepermisjon 1.1.-31.1.2010. Studietema: Interkulturell kommunikasjon og utviklingsteologi. Det settes ikke inn vikar for daglig leder i denne perioden.

Sak 15/2009: Søknader om prosjektstøtte

- a) **Søknad fra Buskerud KFUK-KFUM** om støtte til vennskapssamarbeid med Bangladesh på TT og Global Week (Gjøvik juni 2009)

Vedtak:

Det bevilges kr. 10.000 under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2009 (2.2. Vennskapsarbeid, dialog og kulturmøter).

- b) *Søknad fra Ungdomsrådet i Nidaros bispedømme om omdisponering av midler (tildelt 2008 til U-RAST)*

Vedtak:

Søknaden om omdisponering av tildelte informasjonsmidler 2008 (kr 10.000) til U-RAST 2009 – innvilges. Det forventes rapport og regnskap innen utgangen av 2009.

- c) *Søknad fra Fosnes menighetsråd* om støtte til prosjekt ”Verdensvidt engasjement” for konfirmanter og voksne.

Vedtak:

Søknaden avslås i nåværende form. Det anbefales ny søknad med fokus på informasjonsfaglig innhold (ikke støtte til administrativ ramme), og med henstilling til å søke i forkant, ikke i etterkant av et arrangement.

- d) *Søknad fra KFUK-KFUM Global* om støtte til prosjekt ”Ungdom og fred” på TT 2009

Vedtak:

Det bevilges kr. 10.000 under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2009 (2.2. Vennskapsarbeid, dialog og kulturmøter).

- e) *Søknad fra Sabeels Venner i Norge* om støtte til Sabeel-seminar i Kristiansand og evt. Oslo (okt-nov 09)

Vedtak:

Det bevilges kr. 10.000 under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2009 (2.4. Kunnskap og kirkelig refleksjon om Nord/Sør-spørsmål), og under forutsetning av at seminarene blir avholdt. Støtten utbetales i så fall til høsten.

- f) *Søknad fra Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA Agder)* om støtte til koordinator i KIA Arendal

Vedtak: Søknaden avslås i sin nåværende form, da KUI ikke kan gi støtte til en administrativ stilling. Ny søknad fra KIA med informasjonsfaglig innhold vil bli hilst velkommen.

- g) *Søknad fra Norges Kristne Råd* om støtte til Gudstjenesten i Maridalen søndag 24.5. (Tro til forandring- konferansen).

Vedtak: Det bevilges kr. 5.000 under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2009 (2.2. Globalt gudstjenesteliv; 2.3. Miljø, forbruk og rettferd)

- h) *Søknad fra Byggekllossen åpne barnehage, Sandnes menighet*, om støtte til arbeid med integrering av minoritetsspråklige.

Vedtak: Søknaden avslås i sin nåværende form, da den ikke har informasjonsfaglig karakter.

Generelt til søknadsprosedyre: KUI bør vurdere revisjon av formuleringer på nettsiden, slik at det informasjonsfaglige aspekt framgår tydeligere i prosjektbeskrivelsen.

Sak 16/2009: Trosopplæringsreformen. - KUIs høringssvar var vedlagt innkallingen. *Kristin Frydenlund* fra Trosopplæringssekretariatet gjennomgikk status og trender fra høringen. Man har merket seg KUIs (og andres) ønske om et større internasjonalt perspektiv. Planen behandles videre på Kirkerådets møte i september og legges fram for Kirkemøtet i november 2009.

Sak 17/2009: Møter neste år 2009

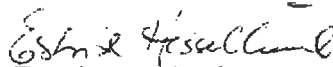
mandag 21/9 kl 11-15.30
mandag 23/11: kl . 13-18 + middag

Sak 18/2009: Eventuelt

Ellen Ribeiro har mors-permisjon fra august. KFUK-KFUM Global vil oppnevne en vikar for Ellen til KUIs prosjektkomité.

Med vennlig hilsen

Kari Jordheim /sign/
Leder av KUIs prosjektkomité

Estrid Hessellund
prosjektleder KUI

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Telefon: styreleder Bente Sandvig 23 15 60 54 koordinator Anders Huuse Kartzow 23 08 13 40

Referat fra møte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (*ikke endelig godkjent av STL*)

Tid: 2. juni, (kl. 16.30-20.30).

Sted: Det vietnamesiske buddhistforbund, Khoung Viet Temple, Blystadveien 2

Tilstede:

Britt Strandlie Thoresen
Hoa Tran
Egil Lothe
Sven Thore Kloster
Jan Benj Rødner
Anne Kristine Ramborg-Mohn
Kristin Mile
Bente Sandvig
Shazia Mushtaq
Are Svendsen
Dag Nygård
May-Lisbeth Myrhaug
Mehda Ghalegolabi
Anders Huuse Kartzow (ref.)

Baha'i-samfunnet
Buddhistforbundet (BF)
BF
Dnk ved Mellomkirkelig råd (Dnk)
Det Mosaiske Trossamfund (DMT)
Holistisk forbund (HoF)
Human-Etisk Forbund (HEF)
HEF
Islamsk Råd Norge (IRN)
Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige
Norges Kristne Råd
Oslo Katolske Bispedømme (OKB)
Informasjonsmedarbeider (STL)
Koordinator (STL)

1 Godkjenning av innkalling, sakliste og saker til eventuelt

Innkalling og sakliste godkjent

...

To saker meldt til eventuelt:

- Tonoavgift for bruk av musikk i seremonier
- Oppfølging av referansegruppe for rutiner ved årlig kontroll og utbetaling av tilskudd til tros- og livssynssamfunn

2 Forretningsorden, enstemmighet/konsensus, kommunikasjonsplattform i STL

Med dagsorden var utsendt notat om saken. Leder innledet om prosessen videre med dokumentet og koordinator redegjorde kort for innholdet.

...

Noen av tilbakemeldingene:

- Nyttig dokument for videre prosess med å nedfelle retningslinjer/prosedyrer for forretningsorden og konsensus i STL.
- Hva er "STL" som uttaler seg på kort varsel?
- I forhold til uttalelser fra STL på kort varsel vil hvordan man uttaler seg være en viktig avveining. "På vegne av tros- og livssynssamfunnene i Norge..." eller "som leder i STL...". "Som leder i STL" vil være mindre kontroversiell.
- I forhold til muligheten til å reagere raskt, på ett døgn varsel, var det enighet om at det er viktig at STL har beredskap for det, men at uttalelser på kort varsel bare vil være unntaksvis og at i kontroversielle saker vil Rådet måtte bruke lengre tid på å fatte en beslutning.
- Viktig å tenke igjennom muligheten for felles beslutningsgrunnlag. Dette handler

om å kunne ha god tid til å redegjøre for sine standpunkter og gjennom dette ikke overse mulighet for enighet. Konsensus handler derfor ikke om å *gi opp* sine prinsipper for å unngå blokkering av beslutning.

- Behov for å gjøre språket rundt forståelsen av konsensus og prinsipper for dette mer enkelt

- I forhold til om Rådets medlemmer kan la en beslutning gå i STLs navn gav Rådet tilbakemeldinger om at dette kan være problematisk, men at dette er avhengig av hva slags saker det er snakk om. For eksempel vil det ofte være riktigere å sende det i navnet til de organisasjonene som vil dette, og ikke Rådet. Dette kan også tas med i verktøykassa for hvordan vi går videre med å foreta beslutninger i Rådet.

...

Vedtak:

AU arbeider videre med dokumentet etter tilbakemeldingene fra Rådet. Endelig styringsdokument legges frem på Årsmøtet 2010. Rådet foretar en halvårsevaluering av arbeidet på neste rådsmøte, der kjøreregler for forretningsorden (se over) blant annet evalueres.

3 Evalueringsnotat på arbeidet med lokale dialoger

Til dagsorden var utsendt evalueringsnotat på arbeidet med lokale dialoger

- Koordinator redegjorde kort for notat. Rådet ble bedt om å ta stilling til om det er behov for en ekstern evaluering av prosjektet og om avgjørelsesmyndighet for innstilling av tilskudd til dialogprosjekter skal ligge hos AU eller referansegruppa for lokale dialoger.

Vedtak:

Rådet vil i denne omgang ikke foreta en ekstern evaluering. Viser blant annet til at det skjer en evaluering/analyse/oppsummering av dialogarbeidet ved Nansenskolen som vil se på hva som skal til for at dialoger er bærekraftig. Rådet ber også om at det sendes ut spørsmål til evaluering av det lokale dialogarbeidet til de lokale dialogene. I forhold til spørsmål til om hvem som skal ha avgjørelsesmyndighet var det delte meninger. Saken tas opp igjen på neste rådsmøte.

4 Orienteringssaker

1. 4. juni: STL-møte med inter-religiøs delegasjon fra Pakistan kl. 16.15-17.45 i Calmeyers gate 8 (Det Islamske Forbundets lokaler)
2. 19. oktober: Religions- og livssynslederforum
3. 7.-8. november: Den andres ansikt. Filmseminar om religionsdialog med KULT og Norsk filminstitutt. Se www.trooglivssyn.no/forum
- Britt orienterte kort om arbeidet. Program for seminaret foreligger snart.
4. Oslokoalisjonen
5. HL-senteret
6. Brev fra barne og likestillingsdepartementet: Oppnevning av nye medlemmer til likestillings- og diskrimineringsnemnda. Se www.trooglivssyn.no/høringer
7. STLs møtekalender for 2009:
- Dato for Rådsmøter annet halvår 2009 (24. september og 24. november)
8. Vedlagt: AU-ref 020309
9. Postliste 110309-260609

4 Om religiøst mangfold og militær enhet (kl 19.00)

Kommandørkaptein Raag Rolfsen, sjef fagavdelingen FPK, orienterte om høringsdokument (se www.trooglivssyn.no/høringer).

Etter innledning hadde Rådet en samtale om tema for utredningen.

Vedtak:

Leder/koordinator lager et utkast til uttalelse basert på innspillene fra Rådets representanter. Utkastet sendes ut på høring til rådets medlemmer.

5 Eventuelt

TONO har fremsatt krav til HEF om å betale tonoavgift for bruk av rettighetsbelagt musikk i forbindelse med seremonier og lurte på om andre tros- og livssynssamfunn har mottatt tilsvarende og om det er aktuelt å henvende seg samlet til TONO. Staten betaler for Dnks avgifter til Tono.

- NKRs representant kunne informere om at Tono tidligere har frafalt krav fordi det er brukt i gudstjenestlig/religiøs sammenheng.

Vedtak: Videre undersøkelser gjøres på denne saken for å finne ut om reglement ikke gjelder for slike sammenhenger og dermed gjør kravet mot HEF uaktuelt. Evt felles henvendelse vurderes etter dette.

Referansegruppa for rutiner ved årlig kontroll og utbetaling av tilskudd har ikke fulgt opp mandatet til tross for purringer fra STL og STLs medlemmer.

Vedtak: STL sender brev til KKD der de bes om å oppfylle intensjonene i mandatet og der STL understreker at vi vil trekke oss fra denne om man ikke kommer frem til en klar og forpliktende framdrift for arbeidet videreføres.

Oslo, den 5. juni 2009

Anders Huuse Kartzow

Referat/ressursdokument fra SMM fellessamling 10.-11. juni 2009 i Porsgrunn

Til stede:

Nord-Hålogaland:	Jan Torrey Jensen, misjonsrådgiver Arvid Aanstad, SMM Nord Hålogaland
Sør-Hålogaland:	Else Lindeløv, misjonsrådgiver Bjerg Finnbakk, SMM Sør Hålogaland (Alf Henry Rasmussen, SMM Sør-Hålogaland)
Nidaros:	Olav Svanholm, misjonskonsulent Åslaug Elvebakk, SMM Nidaros (leder SMM-Nidaros)
Bjørgvin:	Anne Synnøve Ropstad, misjonskonsulent
Hamar:	Bjørn Vilberg, internasjonal konsulent
Borg:	Lino Lubiana, misjonskonsulent Karl Thelle, leder Borg misjonsråd
Tunsberg:	Knut Edvard Larsen, misjonskonsulent Pål Nag Aas, leder SMM-Tunsberg
Agder og Telemark:	Svein Arve Egeland, misjonskonsulent Jasn Helge Kristiansen, leder SMM- Agder-Telemark
Møre:	Liv Anne Bjerkeland, misjonskonsulent
Den norske Tibetmisjon:	Grethe Raddum, generalsekretær Thore Saksberg, administrasjonsleder
Det Norske Misjonsselskap:	Kjetil Aano, generalsekretær Vidar Mæland Bakke, menighetskonsulent
Israelsmisjon:	Rolf Gunnar Heitmann, generalsekretær Jorunn Andestad Langmoen, ass. generalsekretær
Misjonsalliansen:	Arnt Jerpstad, generalsekretær Grethe Matre, nettverksleder
Normisjon: SMM sentralt	Mari-Anne Nybraathen, avdelingsleder, informasjon Knut Hallen, daglig leder SMM

Forfall:

Kirkerådet:	Jens Petter Johnsen, direktør
Mellomkirkelig Råd:	Olav F. Tveit generalsekretær
Normisjon:	Rolf Kjøde generalsekretær
Areopagos:	Birger Nygaard generalsekretær, Kåre Eriksen landssekretær
Oslo:	Elisabeth Brændeland, misjonskonsulent
Stavanger:	Kjell Børge Tjemsland har sluttet som misjonskonsulent i Stavanger etter 8 år. Gunther Theiss starter der i august.

Velkomst og åpningsord ved leder for SMM: Rolf G. Heitmann

”Grenseoverskridende virksomhet” Ef.2.11-22

Misjonskonsulentenes(MK) rapporter:

- Selve rapportene ble lagt ved innkallingen. Her kommer kun stikkord fra det som ble trukket frem under rapportgjennomgangen.

Borg:

Lykkes:

- Gode rutiner for møte kirke og misjon, faste møtepunkter
 - misjon i grupper av funksjonshemmede
 - turen for Borg BD til Israel (med ca 90 prester og kirkelig ansatte)
 - har laget powerpoint-presentasjon til misjonsmotivasjon for men.råd
- Utfordring:
- alle tiltakene som er pålagt, for eksempel alle reformene, kirkevalget
 - finne den rette inngangen i forhold til trosopplæringen

Annet: Savner materiell til pres. av kristen tro i rel.dialog-sammenheng

Oslo: MK sykemeldt.

Tunsberg:

Menighetene er allerede misjonale, de må bare oppdage det!

Lykkes:

- Snakke om misjonale menigheter for bl.a. prester. Respons: Hvorfor har dere ikke snakket om dette før?

Utfordring:

- Vanskelig å få avtaler for Areopagos og DNI
- Mange som ikke er grunnfestet, frigjort og myndiggjort
- Eksempel på ny misjons/kirkesituasjon: Nigeriansk evangelist ansatt på NAV-midler

Agder/Telemark:

Lykkes:

- tverrfaglig prosjekt "hånd i hanske" skal presenteres til alle menighetene til høsten
- besøke menigheter som ikke har avtaler
- prostisamlinger, tjenestekonferanser for prester, har temasamlinger om misjon der

Utfordring:

- få avtalene til å leve, org. må følge bedre opp
- mange sovende avtaler
- må markedsføre seg selv

Stavanger:

Kjell Børge Tjemsland har avsluttet 8 års tjeneste. Gunther Theiss starter i august.

- Stavanger SMM leverte sin 10. tekstgjennomgangen til åp.tiden og kanskje den siste? Kan vi følge opp dette evt. også i forbindelse med ny tekstbok?

Bjørgvin:

Lykkes:

- Ungdomsnettverket (SMM U)

Utfordring:

- Understreker som i A/T behov for ungdomsretta prosjekter

Møre:

- Ny MK er blitt godt tatt imot og inkludert i det tverrfaglige arbeidet på bispekontoret.
- Org. må kjenne sin besøkestid spesielt i forhold til trosopplæring
- Mange har en vei å gå for å forstå det misjonale
- Utfordring å finne sin rolle som MK

Nidaros:

Lykkes:

- Lyktes godt med menighetsavtaler
- Der vi får til møte mellom mennesker, for eksempel: 13 ungdommer fikk stipend av SMM reiste til Nepal, flere fikk et forvandlende møte
- Orkdalmenighetenes felles prosjekt (4 menigheter og 3 org. går sammen)

Utfordring:

-Hvordan komme inn med misjon i trosopplæringsimplementering?

Sør-Hålogaland:

Mye lykkes:

- får misjon inn som en naturlig integrert ting på BD kontoret
- jobber mye tverrfaglig

Nord- Hålogaland:

Lykkes:

- Fått god kontakt med prostene

Utfordring:

- Opplever konflikt mellom misjonsavtaler og det å skape bredere forståelse for misjon, hva skal MK prioritere?

Hamar:

-Positivt:

- Lysgloben som misjonssymbol, 3 av 10 som brukte den lille liturgien i markering av misjonens år i Hamar 2008
- 4 av 10 men.råd hadde misjon som tema
- Har nå 100 misjonsavtaler
- Kombinerer internasjonal diakoni og misjon også når det presenteres for men.råd

Utfordring:

Utfordrer SMM til å ta initiativ til medlemskap for Hamar. (Obs bør følges opp på SMM møtet 2. sept.)

Misjonsstrategisk samtale: Edinburgh 1910-2010

Arnt Jerpstad ledet:

- Ingen katolske og ortodokse med i 1910
- Hovedtema i 1910: Hvordan evangelisere verden?
- Dette handler om økumenikk og misjon

Kjetil Aano: (Stikkord fra hans innledning)

- 1910: Geografisk misjonsforståelse, "the Christian West".
- Det kristne Vesten skulle kristne resten
- Ut av denne konf. oppstod først: Det Internasjonale Misjonsråd (International Missionary Council). Et arbeid ble initiert, og det førte i 1921 til opprettelsen av Det internasjonale Misjonsrådet.
- Dessuten oppsto som et direkte resultat av møtet, og samarbeidet som blei starta der:
 - Faith and Order organ for teologisk samtale, utveksling og tilnærming kirkene imellom (1925), og
 - Life And Work, et organ som skulle fremme samhandling (sosialt, etisk og sosial-etisk).
- Kirkenes Verdensråd (KV) oppsto da disse to bevegelsene ble slått sammen i 1948.
 - I 1963 ble også Det internasjonale Misjonsråd integrert som en del av Kirkenes Verdensråd.
- Alle nasjonale misjonsråd uten det norske valgte da å gå inn, mens det norske ble stående utenfor.
- Lausanne bev.(allianseøkumenikken) 1975 oppstod som et korrektiv, samtale mellom de 2 hele veien dog komplisert.
- 1963-2005 talte KN alene det internasjonale perspektiv på kirkens vegne (fordi Norge valgte å stå utenfor IMC).
- Lesslie Newbigin: "The church and our culture"- mye av hele den misjonale tankegangen kan føres tilbake til ham.
- Mission shaped church
- SMM kan føres tilbake til 1910 via disse omveiene nevnt over

- 2 drømmer nå i 2010:

- at misjonsdimensjonen kan føres tilbake til menighetsnivå, til kirkene og bekreftes av hele bredden av kristne menigheter
- at de ulike tradisjonene (KV, ortodokse, evangelikale og pentekostale) kan innse at vi har mye å lære av hverandre, både teologisk, og metodologisk.
- Stormøtet avlyst(10 000 folk) – isteden markering i Edinburgh og Cape Town

Knut: Info om markeringen i Norge:

- Norsk planleggingsgruppe består av: Knud Jørgensen (Areopagos), Rolf Eknes (Norme), Ørnulf Steen (Norges Kristne Råd), Rolv Olsen (Egede Instituttet), Beate Fagerli (Mellomkirkelig råd) og Knut Hallen (SMM).

- Jubileumsmarkering/konferanse 7.-9. sept. 2010 i Oslo. MKR legger sitt møte i tilknytning til dette, og likeså legger Norme sin årlige LINK-konferanse til dette jubileet. Vi satser dermed på en bred oppslutning, nettopp for å markere sammenhengen mellom økumenikk og misjon som jo er i Edinburgh-jubileets ånd.

- Hovedsaken ved den norske markeringen og denne konferansen er en "Sør-Evaluering" av kirke og misjon i Nord.
- En sammensatt "Sør-gruppe" vil møte en norsk referansegruppe og jobbe fram en evaluering som vil bli presentert på konferansen 7.-9. sept. 2010.
- Det vil også bli en Ungdomsprosess, med artikler fra sør og en egen Ungdomskveld antagelig andre kvelden på konferansen.

- Sett av datoen 7.- 9. sept. 2010 allerede nå, og vær med å be om at dette kan bli noe som kan samle de kristne så vi kan nå videre ut.

- Viktig også at dette blir noe som får nedslag i lokalmenighetene rundt i landet jfr. samtalen under. Kom gjerne med flere innspill på det!

Momenter fra samtalen ut fra spørsmålet: Hvordan kan dette brukes lokalt?

- Få det evalueringsgruppa fra sør sier ut til menighetene: - se norsk misjon og kirke med nye øyne. For eksempel: Budstikke-stafett til norske menigheter med utfordringene fra kirkene i Sør.

- Litt info om Edinburgh til men.bladene (max 750 ord) + Kirkeaktuelt
 - Misjonsbevegelsen startet i 1870-årene blant ungdom
 - Viktig at det som kommer fram, ikke bare er negativ kritikk
 - Bør være en tett sammenheng mellom evalueringen og konferansen, motvekt til triumfalismen i 1910 og generelt
 - Utarbeide studieopplegg (for prester og lignende) om misjon
 - Kontakte PF for en modul i forbindelse med jubileet
 - "Hvordan kan vi nå det norske folk – konferanse", hva slags språk, jfr. Svenska kyrkans synlige nærvær i det offentlige rom.
 - Slå på stortromma, nettside, ut til alle menighetene, Santalmisj. fikk frimerke ved sitt jubileum
 - kanskje heller tamtam til menighetene enn stortromma (små drypp til flere)
 - vil reise med staben, sør-evalueringen spennende
 - viktigst hva som skjer etterpå, nytt studieopplegg
 - Hva gjør vi med evalueringen? Tør vi ta det inn over oss?
- Hva betyr omvendelse i vår tid?

- Kan Edinburgh gi oss ny frimodighet og nytt språk i forhold til misjon?
- Må kunne glede oss over alt det flotte selv om vi erkjenner det som har fått negative konsekvenser
- Viktig å fremheve dette som en økumenisk markering
- Sette av på budsjettet og sende rep. fra hvert bispedømme
- Alle MK + biskopene bør inviteres
- Må ut til folkekirken
- Markeringen må få noe til å skje på bakken(slik som i 1910)

SMMs Visjon v/daglig leder

- Se egen PP-presentasjon vedlagt

Momenter fra samtalen etter gjennomgangen av SMM-visjonen:

- Visjonsformuleringen har for mange ord til at man stopper opp og tenker. Hva med: "Sammen for en misjonerende kirke".

- Denne visjonen er drivkraften i mitt arbeid, det som får meg til å holde ut og finne retningslinje for tjenesten. Det ligger så mye positivt i den.

Men det er en spenning på regionalt nivå. Det er forskjell på det som sies på sentralt plan, i forhold til regionalt plan i organisasjonene. De har ikke eierfølelse til visjonen. Utfordrer dere i SMM-organisasjonene på at visjonen blir undervist videre nedover i organisasjonene?

- Inspirerende å høre på Knut Hallen. Minst en gang i året bør en ha en gudstjeneste/sammenheng der en tar fram igjen visjonen. Vi hadde kanskje trengt et motto i tillegg, med for eksempel fem ord. Ålreit å gå inn i "hva ligger i disse ordene". Hva innebærer det "å myndiggjøre" – å istandsette eller utruste? Det er nyttig å ha en visjon, og så lage et enkelt arbeidsdokument for nye medarbeidere eller nyvalgt misjonsråd.

- Innvending mot Areopagos i sin tid: "Hva har dere i SMM å gjøre, dere er jo så rike?" Poenget er at misjon er noe vi har sammen. Jeg føler at det er blitt mer slik nå.

Likevel spør jeg: er det litt rivalisering

- Hvordan opplever misj.konsulentene det?
- Generelt inntrykk at folk er blitt flinkere til å tenke raust.

- Spenning mellom visjon og virkelighet. Ikke alltid like lett å gjennomføre det. Savner kollektaleforslag på websiden til organisasjonene.

- Viktig at vi får folk tent på det vi jobber med. "Sammen for en misjonerende kirke" kunne vært et motto, noe vi alle kunne stille oss bak, lettere å kommunisere utad.

Viktig at vi bestemmer oss for hvilke målgrupper vi vil nå med det vi produserer, eller med det budskapet vi går ut med. Noen begreper kommuniserer ikke med alle mennesker.

"Unådd" – hva er det?? - utfordret et kommunikasjonsselskap oss på. Viktig at vi følger med i hvilke begreper som blir forstått, og som kommuniserer.

Idéutveksling

- Hof prestegjeld har en SMM-avtale med oss. De var opptatt av å spørre seg hva det er som kommuniserer med folka i menigheten? De fleste har bondetilknnytning. De valgte et landbruksprosjekt der også bondelaget er aktivisert, skrives alltid noe om prosjektet – har også

sendt gruppe til Aserbajdsjan. De har klart å involvere hele samfunnet, "alle" i menigheten vet om dette arbeidet.

- Viktig med valg av ord. Når vi snakker om døpte som ikke-kristne, lager vi med en gang avstand til de mer eller mindre kirkefremmede som vi skal prøve å involvere i arbeid for misjon. Hof-prosjektet har den største bredde jeg har opplevd i noen menighet. Hamar bispedømme har laget et hefte om diakoni og internasjonal diakoni som vi bruker i menighetene.

- I forhold til trosopplæring og misjon: Hovedutfordringa er hvordan synliggjøre den ressursen som organisasjonene har. Å starte en lokal barneklubb er ikke nødvendigvis noe organisasjonen kan hjelpe med, men derimot har dere mye godt materiell for opplegg å by på. Viktig at dette blir kjent.

- Ny trosopplæringsråd giver i Borg. Større konferanse i september. Ønsker å lage en brosjyre skreddersydd til disse gruppelederne, "like hjelper like". Viktig å spille ball med dere så vi kan finne fram til de gode prosjektene.

- Kroken menighet støtter brønnprosjekt i Ecuador. En annen menighet leste en av tekstene på et annet språk. Kunne følge med på den norske teksten på powerpoint. Små ting som er med på å berike opplevelsen av å høre sammen på tvers av landegrensene.

- Trosopplæringsdag for 10-åring i Ålesund. Tema: Vann. Starta kl.15 og slutta med grilling med foreldre. Et variert opplegg med action og god forkynnelse. Med gudstjeneste på søndagen. Skrev det i bladet som et tips.

Ny ressurside for SMM: www.menighetogmisjon.no

-OBS: www.kirken.no/smm eksisterer fortsatt, men dette blir en ressurside lenket til denne og vise versa.

- "Verktøykasse for misjonerende menigheter" ble gitt ut for 10 år siden. I stedet for å lage et nytt hefte ble det vedtatt å lage hjemmeside. Olav Svanholm og Bjørn Lyngrot i Tibetmisjonen har sammen med Knut Hallen jobbet dette fram.

Vil ha ei nettside som samler stoff og erfaringer som kan komme til nytte i arbeidet med misjon i Den norske kirke. Vil gjerne ha tilbakemelding på hvor logisk menystrukturen er, og det trengs å legges inn stoff. Brukere: misjonskonsulenter, ansatte i misjonsorganisasjoner, prester og andre menighetsansatte og frivillige. Viktig at det stadig kommer nytt stoff. Olav Svanholm er redaktør. Bjørn Lyngroth(Tibetmisjonen) har teknisk ansvar.

- **På den nye siden vil dere også se at SMM har fått en egen logo (godkjent av AU) som uttrykker:**
 - **"Vi står sammen med den verdensvide kirke i å nå lenger ut med det korsmerkede evangelium!" (jfr. kloden, pilene nord-sør, pilene/ringene/ bevegelsene utover, korsmotiv/strukturen)**
 - **Den grønne hovedfargen sier også noe om at vi tenker helhetlig om vårt oppdrag og inkluderer alt det skapte!**
 - **Bruk gjerne logoen til å undervise folk i org. og menigheter om SMMs visjon.**

NB: Lanseringen på www.kirken.no er utsatt til høsten, men siden er aktiv nå, så benytt sjansen til å komme med forbedrende innspill så vi har en enda bedre side å presentere til høsten.

Liv Anne Vestbøstad Bjerkeland (MK Møre):

- Viste P.P. og fortalte fra Israel/Palestina-turen som MK i Møre, MK i Bjørgvin og daglig leder fikk være med på i regi av DNI i februar i år.
- Det ble ikke tid til bilder/info fra Kina-turen som MK i Tunsberg og MK i Oslo hadde sammen med Areopagos. (Dette ble imidlertid gjort på MK-samlingen torsdag kveld.)
- Konklusjon: To meget utbytterike turer som bl.a. har resultert i: P.P.-presentasjoner til info/prosjekt-motivasjon, artikkel i Kirkenytt (går ut til alle menigheter i Dnk) og ikke minst generell kompetanseheving/oppdatering og nærkontakt med arbeidet "ute" for MK.

Vidar M. Bakke:

- Presenterte sin bruk av "Larsens skala":
Hvordan motivere menigheter ut fra der de er?
- Delte også forbilledlig ut en meget nyttig minnepenn med masse ressurser for MK.

Gudstjeneste og Misjon

Tom Martin Berntsen (Innlegg), prosjektansvarlig for liturgi og demokratireformen i Agder/Telemark:

- Egen "hand out" ble delt ut, se også vedlagt.

Kjetil Aano (Innlegg):

- Gudstj. er i seg selv misjon: - sentripetalt (magneteffekten) og sentrifugalt (et reelt spark bak for å gå ut å dele dette).
- Hva med musikken? Orgelets monopol
- Et møte med far eller hønemor, et ukentlig møte mellom barn og deres foreldre:
 - 1- Hilser høflig og varmt
 - 2- Samtale: Guds tiltale og vårt svar
 - 3- Spise
 - 4- Takker
 - 5- Får med en velsignelse på veien
- 3 konsekvenser av Gudstj.:
 1. Følelselivet berøres
 2. Tankerommet utvides
 3. Bevege armer og bein
- Gudstj. Reformens spm.: Hvilke virkemidler må vi ta i bruk for å oppnå målet?

SMMs arbeidsgruppe for "Gudstjeneste og Misjon" v/ Knut Edvard Larsen (Innlegg):

Se vedlagt.

Momenter fra samtalen:

- Vi kan ikke kontekstualisere uten å kjenne den opprinnelige konteksten, da blir det eksperiment
- Sabbaten har holdt jødene - ikke omvendt (jfr. Røttenes betydning)
- Vi kan kontekstualisere røttene, ta med oss arven
- Gudstj. som misjon viktig link til prestene
- Når vi døper, er kirken misjonerende
- Gi evalueringsark til menighetene
- Lytteseminarer med folk som ikke går til gudstj.
- Må bli mer folkelig
- Alt som skjer der, handler om det jeg gjør her.
- Gudstj. på søn handler om gudstj. resten av uka.

- De tre ordene (involvering, stedegengjøring og fleksibilitet) er meningsløse om de ikke balanseres med sin motpol
- What is church? (utvide gudstj. forståelsen jfr. Fresh expressions)
- Alt for filosofisk språk (for eksempel Skaperverkbønner og lignende), "ingen som snakker sånn her"
- Prekenen ikke nevnt i reformen
- En god preken skal få folk til å gjøre 3 ting: Grine litt, le litt og gå!
- Lommedalen men. strategi: Involvering, involvering og involvering. 350 i snitt på gudstj.
- Gudstj. må "se" mennesker!
- La oss bli kjent med innvandrerne

Flott Gudstjeneste med impulser fra våre jødiske røtter!

"Smak og se at Herren er god" i Porsgrunn kirke

Torsdag 11.6

Grete Raddum: Andakt

Takk til Grete som går av som gen.sekr. til høsten, for alt hun har bidratt med inn i SMM-sammenheng.

Leder, Rolf G. Heitmann, holdt takketale.

Info fra organisasjonene:

Tibetmisjonen:

- Nytt navn, nå kun "Tibetmisjonen" (ikke lenger Den Norske...)
- Flyttet hovedkontoret til Staffeldtsgt.
- Ansatt ny gen.sekr.: Anne Westborg Steel (se egen e-mail fra Tibetmisjonen juni 09).
- 7 nye fra Tibetmisjonen reiser til Nepal til høsten
- Starter direkte samarbeid med kirken i Nepal
- Arbeider i Tibetmisjonen har skrevet bok om sjelesorg og skal starte sjelesorgsenter for kirkens arbeidere i Nepal
- Norge trenger at vi er med der ute

Normisjon:

- GF i Trondheim 24.-28. juni i år.
- Fornyet åremål for gen.sekr.
- Pågang av unge som vil gjøre utetjeneste
- Kristent college i Dacca - samarbeid med KG
- Solgt santalgården i Bergen
- Vervekonsept, vervestjerne: Verv 15 stykker, få tur.
 - o – resultert i 90 givere på 1/2 år

NMS:

- Motto i år: "Dere skal gi dem mat". - Gud kan gjøre store ting ut av det lille vi har
- Krevende tider pga. omleggingsprosessen for arbeidet i Norge
- Må bli tydeligere på hva vi vil, alle ledd bør være inntektsskapende
- Kanal for Dnks misjonsengasjement vil være viktig videre
- Søknad fra kirken i Brasil om å få bli misjonærer i Norge. (Hun lege, han teolog).

Areopagos:

- Ernst Harbakk og Knut Jørgensen går av med pensjon
- Jon Harald Tune inn som Asia-sekretær 50 %
- Økonomiske nedskjæringer
- Med på alternativmesser
- Tau Fong Shan over på lokale hender
- DVD om Tau Fong Shan (TFS)
- TFS ikke underlagt kontroll av rel.dep.
 - Driver bl.a. med "Science of Christian studies".

Misjonsalliansen

- Jobbet mye med org.verdier: Nær, Dyktig og Modig, jfr. Mika 6.8
- Feirer 50 år med fadderordningen (startet etter modell fra World Vision)
- Turné med Ruben Gadski og Lisa Børud, fulle hus
- Hatt 300 voluntører ute til sammen
- Nå 40 ute
- Nytt gjestehus på Filippinene
- Bruker voluntører til å reise rundt til menighetene
- Mye med mikrofinans. Ca 90 000 kunder (inkl. fam. = Oslos befolkning)
- Gjøres om til banker (inkl. alle finansielle tjenester)
- Etablerer selskap i Norge for å bli flinkere på finansmarkedet
- 400 mill. kr er lånt ut
- Ekteparet Eidså til Kambodsja (for 2år?)

Israelsmisjonen

- Målgruppen til DNI er jøder i ca 100 land
- Overskrift for neste år: Gjøre DNI kjent!
- Oppgraderer nettsiden
- "Return2sender" har i samarbeid med Staffeldtsgt. gitt ut CD og hatt konserter
- "Brød og Vin" dvd-manual for påskemåltid (med skolekjøkken)

- Tur til Israel/Palestina med 3 fra SMM ++
- Immanuelkirka: 7 andre kristne fellesskap som bruker kirkerommet
 - o Orgelkonserter som favner vidt, og NT på hebraisk tilgjengelig
 - o Nytt dansk ektepar/fam
 - o Farlige sprekker i tårnet, trenger 3,5 mill (DNI hadde 1,5 mill i underskudd i 2008)
- Restart for studieopphold på Caspari-senteret, samarbeid med MF på gang muligens allerede til våren.

Vennskapsmenigheter og misjonsavtaler v/ leder av KUI (Kirkens Nord-Sør informasjon) Estrid Hessellund:

- Se vedlagt

Presentasjon av "Veiledningshefte for vennskapssamarbeid i menigheter"(KUI, MKR, SMM) v/Knut Edvard Larsen:

- Vennskapshefte ble delt ut til alle (finnes digitalt på kui.no)
- Kontakt evt. Knut E. for mer info

Misjon i Agder/Telemark v/Bispedømmekontoret

Tormod Steene, stiftsdirektør: Se vedlagt

Svein Arve Egeland MK A/T:

- I 2006 over 50 menigheter som ikke hadde avtale. Nå bare 15.
- Tiltak: Sendt ut brev, jobbet målrettet.
- Se ellers vedlegg**

Arve Nilsen: Kirkefagsjef:

- Ikke hvem som helst som slipper til i misjon, derfor er det vanskelig. Misjon er alle troendes oppgave. Vi som brenner for misjon, må ikke definere misjon slik at andre ikke kan delta med sitt engasjement.
- Fadder i Misjonsalliansen ingen krav til kristelighet, men vil være med på et så viktig arbeid
- Misjonsbarnebarna som hadde god erfaring. Besteforeldrenes engasjement er et tilknytningspunkt, likeledes egen erfaring fra leirer og barnearbeid.
- Forkynnelsen viktig, misjon et tilsvarende svar på forkynnelsen. Viktig å gi forkynnere utfordring på å formidle misjonen som finnes i tilnærmet alle tekstene. Viktig å lære dagens predikanter om misjon, så de forkynner dagens praksis og misjonstenkning og ikke noe de bare tror er misjon.
- Misjon trenger kanskje en ny definisjon, en som kommuniserer. Utfordring til organisasjonene og SMM.
- Vil ikke ha misj. prosjekt i men.rådet fordi det ikke er ens egen org.
- Hvordan koble ansatte og frivillige i misjon? Prioritere at ansatte sitter i misjonsutvalg. Blant alle oppgavene ansatte har, må misjon få drahjelp til å klatre på prioriteringslista.
- Brukte misj.avtalene til å få ny fart i misj.foreninger- mer kontakt mellom misj.utvalg og foreninger
- Foreninger ikke helt ute, bruke dem for eksempel til bønn. Oppfordre eksisterende misj.foreninger til å be for prosjektet selv om de arbeider for en annen organisasjon.

- Invitere til ny forening som arbeider for menighetens misjonsprosjekt. Ikke knyttet opp mot organisasjon, men mot menigheten, noen ganger enklere.
- Ingen ungdommer med i foreningen? Prøv å få med enn yngre enn det yngste medlemmet pr år.
- Koble prosjektet til eksisterende grupper som menighetsmedlemmer er med i, for eksempel syforeninger, trimgrupper, litteraturgrupper, foreldregrupper etc.
- Presentere prosjektet i alle råd, utvalg og grupper i menigheten en gang i året minst.
- Få misjonsengasjerte inn i men.rådene og underutvalgene. Fyll institusjonene.
- Trosopplæringen en kjempemulighet hvis misj.folket ser den! SMM en mulighet til å knytte forbindelse mellom lokalmenigheter og misjonsorganisasjonene.
- Bruke ungdommens sans for internasjonalt engasjement!
- Før spurte de: Hvor mye koster det å lønne en lokal evangelist i ett år? Nå spør de: Hvor mye koster en reise ut?

Biskop Olav Skjevesland:

- Lange tradisjoner for misjon i A/T jfr. Gustava Kielland
 - Gode givertjenester
 - KIA
 - Vennskapsavtale med Kamerun
 - SMM-given har vært viktig for å revitalisere misjon
 - Årlig treff med alle org.medarb: 60-70 msker bare fra Agder. Nå inviteres regionsledere til samtale på biskopens kontor en gang i januar.
 - Mangel på kunnskap og evne til å artikulere sin tro
 - Misjon=evangeliet er for alle
 - Misjon som lydighet
 - Misjon som bekjennelse av vår tro
 - "Kirken eksisterer ved misjon slik ilden eksisterer ved å brenne" (Emil Brunner)
 - Dagens mennesker tar regi i eget liv også for det religiøse, vi har ikke språk, jfr. Paulus: "Be om at jeg må få de rette ord når jeg taler " Ef. 6.
 - Blir ikke heit av det du ikke veit
 - Legge vinn på vennlighet
 - Misjon må reformuleres
 - Alle som vitner i Joh.: Faderen, Sønnen, Ånden, Døperen, disiplene etc.
 - Misjon er enda aktuelt fordi saken om Jesus ikke er avsluttet
 - 2010 som en ny start, hva betyr det å være en misjonel kirke i vår tid, bispemøtet er engasjert. (SMM bes følge opp dette med bispemøtet).
 - Bare forfallet som går av seg selv
 - Org. kan være entreprenører på kirkens vegne (trenger ikke svensk modell)
 - Augustins ord gjelder fortsatt: "Min sjel er urolig inntil den finner hvile i Deg "
 - Sendelse: "Han er en soning for våre synder ja ikke bare for våre men for hele verdens."(1. Joh. 2.2)
- Spm. fra salen: - Trenger vi et nytt ord for **tro**? (Det kommuniserer ofte ikke det vi vil.)

Misjon/Sendelse - v/biskopen

Katolsk-luthersk samtalegruppe (KATLUSA)

Protokoll fra møte 27. mai 2009 kl. 09.00-15.00
Oslo Bispegård (Den norske kirke)

Tilstede:

Fra katolsk side: Bernt Eidsvig, Arne Kirsebom, Jo Neve Else-Britt Nilsen.

Fra luthersk side: Ole Christian Kvarme, Åse Cameron, Trond Skard Dokka, Sven Oppegaard (referent), Anne May Grasaas, Einar Vegge

Forfall: Lars Erik Rikheim, Gerhard Schwenzer

1. Åpning v/biskop Ole Christian Kvarme**2. Rapport v/biskop Bernt Eidsvig**

- Ny biskop i Tromsø
- Samarbeid om kirker
- Metodistkirken i Sanner overtatt. Vigsles 1. s. i advent.
- Liturgiske oversettelser. Messeboken 1982 trenger fornyelse.
- Er det mulig å komme frem til en felles teologisk definisjon av hva ekteskap er?
- Mulig med felles stillingtagen til eutanasi?

Samtale

- Kirkemøtet og Bispemøtet har fattet uttalelser om ekteskapet. Kirkerådet drøfter i dag konsekvensene av den nye ekteskapsloven. Arbeidet anses å ville ta noe tid. Når det gjelder arbeidet med en felles definisjon i KATLUSA, må vi bli enige om en tidsramme og hvilke elementer som skal inn i bildet. Vi har også i luthersk sammenheng nokså klare definisjoner.
- Et spørsmål for lutheranerne hvordan en skal forholde seg når en har problemer med lovens definisjon av ekteskap. Ønskelig å være proaktiv i forhold til eutanasi-spørsmålet.
- Ekteskapsproblematikken involverer også barn. Loven har overkjørt oss alle. Ingen offentlig utredning.
- Den katolske kirke vil frasi seg vigselsretten. Men eutanasi enda mer presserende.
Eutanasi-saken drøftes under eget punkt 7.

3. Rapport fra biskop Kvarme

- Reformprosessene i kirken.

- Demokratireformen. Departementet arbeider videre med kirkens grunnleggende ordninger. Gjelder ekklesiologi og arbeidsgiveransvar.
- Spørsmålet om en 12. biskop og presesfunksjonen: Saken berører både BMs og KR's funksjon. Da saken kom opp, ble den ansett som ukontroversiell. Men det vil være en utvikling av ledelsen som griper inn i kirkens liv.
- Trosopplæringsreformen er i god gjenge. Men behovet for oppfølging av de døpte og konfirmerte inn i voksen alder er stort.

Samtale

- I Den katolske kirke velger biskopene selv sin primas. Det kan være erkebiskopen eller en annen. Behovet for en auxiliær biskop er antakelig stort i alle bispedømmene i Den norske kirke. Det burde være enkelt å få til.
- 12. biskop handler ikke bare om arbeidsbelastning, men også om et åndelig lederskap.
- Drøftingen har sitt utgangspunkt i arbeidsmengden, men omfatter mye mer.

4. Samtale om del 3 i rapporten om Kirkens Apostolisitet

INNLEDNINGER:

Arne Kirsebom:

Begrenser seg til å si noe om 3.5.1.

Tridentinum så mest på den prestelige tjeneste. 2. Vaticanum har en mer gjennomarbeidet ekklesiologi. Prestetjenesten er en særskilt tjeneste til fordel for det allmenne prestedømme. Den prestelige liturgiske funksjonen ser konsilet innenfor Kristi misjon. Suksessjonen har en sentral plass i den sammenheng.

I episkopatet har paven en spesiell plass som sentrum i bispekollegiet. Liturgi, preken og ledelse er biskopens tre *munera*. Presten skal gjøre det samme i menigheten som biskopen i bispedømmet.

Diakonvigsel kan nå også skje for et "permanent" diakonat.

Trond Skard Dokka:

Vil gjøre et forsøk på å se på helheten i del 3.

Denne delen er kompakt. En forholdsvis detaljert beskrivelse blir gitt av utviklingen fra reformasjonstiden og frem til vår tid. Avsnitt 3.6 er imidlertid tamt og kort sett i forhold til det store saksområdet. Delen som helhet er nyttig.

Viktig å få dokumentert hvordan utviklingen har gått, ikke minst m.h.t. oldkirken og middelalderen som vi anser som felles. For katolikkene viktig å erkjenne at denne tiden ikke bare er katolsk "eiendom".

Bildet av luthersk embetssyn er ryddig. Den kontante avvisningen av det spesielle embetet som avledet av det allmenne prestedømme gjør at en kommer nær det motsatte – at det allmenne prestedømme følger av de spesielle.

Budskapets innholdsmessige apostolisitet er et viktig poeng på luthersk side. Apostolisitetsbegrepet influert av Porvoo. Det er imidlertid større mangfold i det lutherske syn på embetet enn det som kommer til uttrykk her. Er noe tilsvarende til stede på katolsk side?

Respekt for tradisjonen har hindret lutherske kirker i å utvikle et rent pragmatisk syn på kirkeordningen. Det foreligger en assymetri når det gjelder den gjensidige anerkjennelsen av embetene som det er vanskelig å forestille seg en vei ut av. Suksesjonen ikke noen løsning. Vanskelig å forestille seg en annen løsning enn vår innlemmelse i RKK.

Samtale:

- Det synes å være liten resonans for den apostolske suksesjon i Dnk.
- Ikke så lett å skape entusiasme for suksesjonen når vi ser hvor kort anglikanerne kommer i forhold til katolikkene.
- Det kan virke provoserende å akseptere at vi ikke kan oppnå gjensidig anerkjennelse. Men vekten forskyves i dokumentet til det innholdsmessige i suksesjonen. Det er positivt utfordrende også for kvinnelige biskoper. Selve substansen, evangeliet, ønsker jeg som kvinnelig prest å ta på alvor. Fornyelse ut fra eget ordinasjonsløfte. Kontekstualitet bra og viktig. Men vi må ha et innhold som skal kontekstualiseres. Hvordan kan vi som prester støtte hverandre i vår tid? I forholdet til andre religioner er dette av stor betydning.
- Reformasjonsårhundret: At de lutherske kirkene ble nasjonale, gjorde tingene vanskeligere. Dette tvang Den katolske kirke til å bli en konfesjon.
- Viktig på 2. Vaticanum at man gikk ut fra kollegialiteten. Apostelkollegiet. Dette er økumenisk avgjørende innenfor rammen av suksesjonen.
- Det har skjedd en vektfor skyvning fra det fysiske til det teologiske i suksesjonen. Å reparere en manglende kollegialitet et mye mer kontroversielt spørsmål. Viktig å gå opp den historiske utviklingen på nytt. Tilretteleggingen av stoffet i rapporten er en invitt til å gå opp begrunnelseslogikken i våre embetsoppfatninger. Begge våre kirkesamfunn avviser en rent biblisistisk embetsstruktur. Hvordan forstår vi de bestemmelsene som vi henter fra andre kilder?
- Nå kommer Tridentinum inn i lære og ritualer. En fare for Den katolske kirke at den konfesjonelle karakteren ved kirken skjerper frontene.
- Den tridentinske messen henger sammen med pavens ønske om integreringen av integristene. Katolsk tenkning er ontologisk, objektivt strukturelt om ordinasjonen. Dette er ikke bredt reflektert i dokumentet. Vi kan snakke mer om det. Hans Urs von Balthasar: Enheten kommer fra Kristus. Enheten følger av å knele sammen ned ved korset.
- Selv om teksten er ganske vag på slutten, er det dialoggruppens valg at trossuksesjon blir det avgjørende. Joint Declaration of the Doctrine of Justification berører oss. Ingen klar erklæring i denne teksten, men ansatser og åpninger i teksten. Sjelden å få en så grundig og perspektivrik gjennomgang av denne problematikken. Åndens ledelse omtales flere steder. Det foreligger en mer harmonisk utviklingstenkning hos katolikkene enn hos lutheranerne. Er det plass for korrektivene?
- De ecclesia foreskriver "semper reformanda"!
- Tre former for korrektiv: A. Teologi og teologisk forskning i vekselvirkning med læreembetet. B. Bispesynoden hvert 5. år. C. Konsilet.

- Når det gjelder forholdet mellom våre kirker, er det noe som skjer når mennesker møtes. Ronald Stark i "Cities of God": Fremveksten av den første kristne menighet. Vekst gjennom relasjoner, vennskap. Holder så fast gjennom felles tro og bekjennelse. Ikke enkelt å bearbeide dette ekklesiologisk. Vennskap et sentralt begrep i NT – *philia*. Menneskelige relasjoner betyr mye økumenisk også i dag, selv om formell gjensidig anerkjennelse ligger et stykke frem i tiden, f.eks. mht. nattverden. Men vennskapet har vi. I all debatt om demokrati må vi forankre menighetens liv i evangeliet som vår øverste autoritet.
- Det er en høykirkelig luthersk forståelse som har vunnet frem i dialogen. Prestembedet ikke avledet av det allmenne prestedømme. Embetet har et spesielt ansvar for ivaretagelsen av evangeliet.
- Forholdet mellom det allmenne og det spesielle har en dialektikk. Men vi har arbeidet for lite med embetsforståelsen. Hvis det er uklarhet om det sentrale i evangeliet, kan det henge sammen med forvitringen av embetsstrukturen. Embetets selvstendighet er viktig.
- Her er det også forbindelser til arbeidet med gudstjenestereformen i Den norske kirke. Det tas ikke høyde for hvor mangfoldig hver menighet er. Det gjør vanskeligheten med stedegengjøringen stor.
- De tre grunnverdiene for gudstjenestereformen har fjernet oppmerksomheten fra den felles substans. Behov for drøfting av hvordan kirken er grunnlagt.
- De tre grunnverdiene svarer til dem som ble løftet frem av 2. Vaticanum.
- Faren er subjektivismen i liturgisk drakt. Den språklige styrke i Den norske kirkes høymesse (Gustav Jensen og Lyder Brun) er ikke overgått siden.
- Vaticanum II ga grunnverdiene en annen kontekst. Etter det har hele postmodernismen gjort sitt inntog. Den ordinerte tjenesten: Biskop, prest, diakon. Utviklingen av diakontjenesten som en selvstendig tjeneste i Den katolske kirke er interessant. Er tjenesten mer karitativ? Hva er det faktiske skillet mellom prest og diakon?
- En diakon har to sakramenter, presten har fem, og biskopen har syv. Et trinnsystem. Innholdsmessig er det permanente diakonat det samme som trinnet før ordinasjon.
- En prest er også en diakon. En biskop likeledes. Det kan tenkes at det vokser frem en forståelse av diakontjenesten.

5. Norsk engasjement i forhold til Olavsalteret i San Carlo al Corso

- Sentrum i handlingen har vært markeringen av Olavs dåp. Behov for mer tydelig religiøst engasjement. Vil det være mulig at de to biskopene går inn i opplegget til Olavsalterets Venner?
- En person fra Nidaros bør være med. Sammenheng med utviklingen av Olavsarven i Den norske kirke.
- KATLUSA tar orienteringen til etterretning. Anbefaler at saken følges opp på begge sider. Feiringen ved St Olavsalteret er noe som kan gis vår støtte. En form for bekreftelse som markerer kontakten. Vanskelig å si at Venneforeningens gruppe er en delegasjon fra de to kirker. Oslo katolske bispedømme allerede involvert. Dersom dette er vesentlig for Den norske kirke, bør MKR involveres i sterkere grad.

- En ting er Venneforeningens årlige arrangement. En annen ting er Den norske kirkes relasjon til Vatikanet. Svar til Mathias Türk formuleres i konsultasjon med biskopene.

6. Statuttene for KATLUSA

- Landskapet har utviklet seg betraktelig siden 1979. Det er viktig at vi kan se på dette.
- En periode hvor gruppen har vært mer opptatt av praktisk samarbeid.
- Bevegelse mellom "samtalegruppe" og "kontaktgruppe".
- Visse ting som er uklare om hva vi har gjort. Det er ikke samtale som bare skjer her. Men rapporteringen har ikke vært systematisk. Viktig å gjennomtenke hva vi faktisk har gjort.
- *Kontaktgruppen* i 1992 var en annen, frivillig gruppe, på et stadium da *Samtalegruppen* hadde tatt en pause.
- Det er elementer her som det er naturlig å arbeide videre med, bl.a. når det gjelder ting som skal tilflyte offentligheten. Det er spørsmål som er oppe i tiden. Ønskelig med kommunikasjon med offentligheten.
- Arne Kirsebom og Sven Oppegaard bes bearbeide retningslinjene ut fra ønskeligheten om en sterkere dynamikk. Viktig å styrke fokus på vår identitet og vårt oppdrag.
- Forslag fra KATLUSA til nye retningslinjene må selvsagt godkjennes av begge parter hver for seg.

7. Eutanasi-saken

- Ikke lett å vite hvordan eutanasi-saken oppfattes i folket. Dette er et spørsmål vi godt kan gripe fatt i. Men saken må i tilfelle jobbes med før neste møte i november.
- Mer effektivt å delta individuelt i den offentlige debatt. Men saken er viktig, og sovepute er ikke naturlig.
- Når det gjelder eutanasi, kunne et seminar være interessant.
- Beredskap til over sommeren. Hvis bare Frp setter saken på dagsorden, er det nok ikke noen umiddelbar fare for en ny lov.
- Det kan være naturlig for denne gruppen å arbeide med denne type spørsmål for innbyrdes bevisstgjøring og klargjøring, uten at det tas sikte på opprop eller å stille det en sier til en spesiell samfunnsaktør.
- Ønskelig å innhente erfaringer fra hospice-arbeidet som drives. Være i kommunikasjon om aktuelle erfaringer.
- Styrke felles forståelse som fins mellom oss. Det foreligger stor grad av økumenisk enhet og gjensidighet. Barmhjertigheten står sentralt. Saken berører gruppens art. Hovedmålet kan ikke være å aksjonere, men å meddele det vi kommer frem til.
- Kommunikasjon med offentligheten kan skje på annen måte. Vi er ikke en operativ gruppe.
- Vi henvender oss naturlig til våre to kirker, som meddelelse av hva vi som kirker kommer frem til. Men det vi kommer frem til, bør formuleres godt, slik at det kan siteres.

- Ikke låse samtalens utgang. Unngå erklæring som gir inntrykk av at her er svaret.

7. Kardinal Kaspers retningslinjer for økumenisk samarbeid

Arne Kirsebom presenterte Walter Kaspers praktisk-økumeniske håndbok "A Handbook of Spiritual Ecumenism" (2007). Det ble besluttet at boken skal anskaffes til alle medlemmene av gruppen for videre drøfting og anvendelse i norsk sammenheng.

8. Markeringen av 10-årsjubileet for Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren

Planene for markeringen ble stadfestet slik de var behandlet på forrige møte.

Neste møte:

26. november 2009 kl. 10.00 til 15.00 (Katolsk vertskap).

Til behandling foreligger bl.a. Kirkens apostolisitet del 4. *Innledere: Else-Britt Nilsen og Anne-May Grasaas. Sven Oppegaard kommenterer.*